

ΑΙ ΡΩΣΙΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΙΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν).

Γ'.

Ἀστραχάν, πόλις τῆς εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας, πρωτεύουσα κυβερνήτου ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὄχθης τοῦ Βόλγα, εἰς ἀπόστασιν 45 χιλιαμέτρων ἀπὸ τῆς Κασπίας. Κάτ. 71,000. Πολεμικὸς λιμὴν καὶ νεώρια· μεγάλοι ἀποθῆκαι καὶ ναυπηγεῖα.

Τὸν ΙΔ' αἰῶνα τὸ Ἀστραχάν ἦν μέγα ταταρικὸν χωρίον Χα-τζί-Γαρχάν, καταστραφὲν ὑπὸ τοῦ Γκμερλάνου τῷ 1395. Ἡ νέα πόλις ἀνιδρυθεῖσα ἐπὶ τῆς σημερινῆς αὐτῆς τοποθεσίας ἐν τῷ ἀνωτέρῳ τμήματι τοῦ δέλτα τοῦ Βόλγα, ἐπὶ νότου ὀρεινῆς μὲν ἐν μέρει, ἐλώδους δ' ἀλλαγῶν καὶ καλουμένης Μακρῆς νήσου (Δολγὸν Ὀστρόβ), ἀνεπτύξε παράυτα τὴν σπουδαιότητα αὐτῆς διὰ τοῦ στολισμοῦ αὐτῆς καὶ διὰ τῶν μετὰ τῶν Ρώσων συναλλαγῶν, κατὰ δὲ τὸν διαμελισμὸν τοῦ κράτους τοῦ Καπτσάκ ἢ τῆς Χρυσῆς Ὀρδῆς τῷ 1480 προήχθη εἰς περιωπὴν πρωτεύουσας ἀνεξαρτήτου χανάτου. Κατακτηθεῖσα ἄπαξ ὑπὸ τοῦ Ἰβάν Βασιλιέβιτς τῷ 1554, τὸ δεύτερον δὲ ὑπὸ τῶν Κοζάκων τοῦ Δὸν τῷ 1667, ἐρησάμευσε τῷ 1705 εἰς Πέτρον τὸν Α' ὡς βῆσις τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ ἐν τῷ μετὰ τῆς Περσίας πολέμῳ. Μετὰ τὸν μέγαν τσάρον, Ἀλέξανδρος ὁ Α' καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ὑπεβοήθησαν ἐπίσης τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πόλεως ταύτης.

Τὸ Ἀστραχάν ἀποτελεῖ ἄσιν ἐν τῇ κασπιανῇ στέππῃ ὁ λιμὴν τῆς πόλεως ταύτης εἶναι ἡ διεξόδος χώρας ἐξουσίας τριπλασίαν ἐπιφανείαν τῆς Γαλλίας· ἐν τούτοις ἀβελῆς στόμιον καὶ ὑφαλοὶ καθιστῶσι δυστυχῶς αὐτὸν ἥμισυ προσιτόν. Ἡ πόλις αὕτη, ἥτις περιλαμβάνει τὸ Κρεμλίον ἢ τὸ φρούριον, ἡ Λευκὴ Πόλις (Μπιέλοι-Γορόδ) καὶ τὰ προάστεια (σλομπόδυ) παρουσιάζουσι διαφόρους ἀπόψεις ἐν τελείᾳ ἀντιθέσει. Αἱ συνοικίαι καὶ αἱ ὁδοὶ ἔχουσι φυσιογνωμίαν ποῦ μὲν εὐρωπαϊκὴν, ποῦ δὲ ἀσιατικὴν, ἀναλόγως τῶν φυλῶν αἰτίνας ἐξελεξαντο τὰ διάφορα μέρη πρὸς κατοικίαν, Ρώσων, Ἀρμενίων, Ἑλλήνων, Περσῶν, Ἰνδῶν, Τατάρων, Τουρκομάνων, Κιργιζῶν καὶ Καλμούκων. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι κατοικοῦσι ἐν τοῖς ἀνατολικῶν προαστείαις ἐν ξυλίνοις οἰκίμασι καὶ ἐν Γκιμπίτκαϊς. Ἐν συνόψει τὸ Ἀστραχάν εἶναι πόλις ὑστεροῦσα τὴν τῶν ὁδῶν στρώσιν, βορβορώδης καὶ ὑποκειμένη εἰς πλημμύρας τούναντιόν κέκτηται πολλοὺς κήπους ἐντός τε καὶ ἐκτὸς τῆς περιφερείας αὐτῆς. Οἱ κήποι οὗτοι καὶ οἱ τούτων συνέχειαν ἀποτελοῦντες ἀμπελώνες, προμηθεύουσιν εἰς τὴν ἡμιασιατικὴν ταύτην πόλιν ποικίλας ὀπώρας. Αἱ διασχίζουσαι αὐτὴν διώρυχες εἶναι κατὰ μέτρον λέμβων.

Ἐκτὸς τοῦ εὐρέος καὶ ὠραίου μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ Κρεμλίνου, οἰκοδομημάτων τοῦ ΙΖ' αἰῶνος μετὰ πέντε τρούλων, οὐδὲν ἀξιοσημείωτον μνημεῖον διεγείρει τὴν περιεργίαν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πόλει. Ἡ λευκὴ Πόλις, νεωτέρα, μετὰ κανονικῶν ὁδῶν, λιθοκτίστων καὶ πλινθοκτίστων οἰκοδομῶν, θέλγει διὰ τοῦ γραφικοῦ τῶν στολῶν, διὰ τῶν ἀγορῶν ἢ χανίων καὶ τῶν δημοσίων οἰκοδομῶν, ὡς πολυαριθμῶν ναῶν μετ' ἐπιχρῶσαν τρούλλων, τεμενῶν, λαμαϊκῶν παγοδῶν κλπ.

Μολονότι ἡ βιομηχανία καὶ ἰδίᾳ ἡ τῆς βύρσας καὶ τῶν ἐκ ταύτης εἰδῶν ἔτυχε ποῖς τινος ἀναπτύξεως, τὴν σπουδαιότητα ὅμως αὐτῆς ὀφείλει κυρίως εἰς τὸ προῖν τῶν ἀνεξαντλήτων μέρων ἀλιείας ἐν τῷ Βόλγα. Τὸ χαβιάριον, οἱ ἐξηραμένοι καὶ ἀλίπαστοι ἰχθύες, ἡ κόλλα τοῦ Ἀστραχάν ἐξαποστέλλονται εἰς ἀπόστασιν ἐν μεγάλῃ ποσότητι ὡς καὶ αἱ μηλωταί.

Δ'.

Ἐλδιγκφόρη (φιλανδιστὴ Ἐλσίνοκη) πόλις καὶ πρωτεύουσα τοῦ μεγάλου δουκάτου τῆς Φιλανδίας, ἐπονομαζομένη ἢ «Γιβραλτάρη τοῦ Βορρά». Κάτ. 55,740. Φοβερὰ ὄχυρωματικά ἔργα, δύο φρούρια καὶ ἐκτὸς τούτων τὸ φρούριον Σβίημποργ (εἰς ἀπόστασιν 4 χιλιαμέτρων πρὸς Ν), ἰδρυμένα ἐπὶ βράχων, καθιστῶσι τὴν παράλιον ταύτην πόλιν ἀπόρητον. Ἡ Ἐλδιγκφόρη, συνδεδεμένη διὰ σιδηροδρομικῆς γραμμῆς μετὰ τῆς

Πετροπόλεως, ἴδρυται ἐπὶ προεξοχῆς τοῦ ἐδάφους ἐν τῷ φιλανδικῷ κόλπῳ· ἀνφοδομήθη δὲ ἐπὶ τῇ βάσει κανονικοῦ σχεδίου ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ρωσικῆς διοικήσεως. Τὰ καθιδρύματα αὐτῆς (Γερουσία, Πανεπιστήμιον), οἱ μετὰ περιστυλίων καὶ τρούλλων ναοὶ αὐτῆς, οἱ περίπατοι αὐτῆς καὶ τὰ ἄλλα, ὁ βοτανικὸς αὐτῆς κήπος καθιστῶσιν αὐτὴν ὠραίαν πόλιν. Τὸ σουηδικὸν στοιχεῖον ἐπικρατεῖ εἰσέτι ἐν ταύτῃ. Τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ἀθῶνος, (σπουδαίας πόλεως (27,000 κατ.) κειμένης ἐν τοῖς μεθορίαις τοῦ Βοθνικοῦ καὶ Φιλανδικοῦ κόλπου, μετηνέχθη αὐτόσε τῷ 1828. Ἐκ τῆς ἀνωτέρας ταύτης σχολῆς ἐξαρτῶνται ἓμια βιβλιοθήκη καὶ ἐν μουσεῖον. Τὰ ἐργοστάσια, ἅτινα τροφοδοτοῦσιν, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἐπιτόπιον βιομηχανίαν, λειτουργοῦσι διὰ ρευμάτων ὕδατος· ἐνεργὸς ναυσιπλοῖα ὑποβοηθεῖ τὴν ἐμπορικὴν κίνησιν. Ἡ Ἐλδιγκφόρη εἶναι πατρὶς τοῦ διασχήμου ἐξερευνητοῦ Νορδενσκιόλδ.

Ε'.

Καζάν, πόλις τῆς εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας, ἐν τοῖς ὄρεισις τῆς ἀσιατικῆς Ρωσίας, πρωτεύουσα κυβερνήτου, ἐπὶ τοῦ Καζάγκα καὶ εἰς ἀπόστασιν πέντε χιλιαμέτρων τῆς ἀνατολικῆς τοῦ Βόλγα ὄχθης. Κάτ. 140,000, ὧν τὸ δέκατον ἀποτελοῦσιν οἱ Τάταροι, τῶν λοιπῶν ὄντων Μογγόλων, Τούρκων, Περσῶν καὶ Ἀρμενίων.

Ἡ πόλις τοῦ Καζάν, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Βατοῦ Χάν, τὸν ΙΓ' αἰῶνα, ἀνφοδομήθη ἐγγύτερον τοῦ Βόλγα ὑπὸ τοῦ χάνου Οὐλοῦ Ἀγμέτ τὸν ΙΔ' αἰῶνα μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Μεγάλου δουκὸς τῆς Μόσχας ἄλωσιν τοῦ πρώτου Καζάν τῷ 1397. Ἡ χώρα αὕτη ἦν ἡ τῶν ἀρχαίων Βουλγάρων, ἢ Βολγαρία ἢ Μεγάλη Βουλγαρία· μέρος τοῦ λαοῦ τούτου τὸν τὴν αὐτὴν ἔχοντος καὶ οἱ Οὔννοι, οἱ Ἀβάραι καὶ οἱ Οὐγούροι καταγωγῆν, ἐγκατέστη ἐν τῇ Κάτω Μοισίᾳ (Ζ' αἰῶν) ἀφοῦ ἐνέσπειρε φόβον εἰς τὴν βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν διὰ τῶν ἐπιδρομῶν αὐτοῦ· τὸ τμήμα δ' ἐκεῖνο, ὅπερ ἀντέστη εἰς τὰς περὶ μετοικεσίας ἰδέας καὶ οἱ ἀπόγονοι τοῦ ὁποῖου ἀνευρίσκονται ἐν τοῖς Περμιάκταις, τοῖς Ὀστιάκταις, τοῖς Βογούλοις κλπ., ἀπέτελε μέρος, τὸν ΙΙΙ' αἰῶνα, τοῦ κράτους τοῦ Καπτσάκ ἢ τῆς Χρυσῆς Ὀρδῆς. Τῷ 1441 ἡ πόλις Καζάν ἐγένετο ἡ πρωτεύουσα ἀνεξαρτήτου χανάτου. Διάσχημος πολιορκία προὔκλεσε τὴν καθυπόταξιν αὐτῆς εἰς τὴν ἐξουσίαν Ἰβάν τοῦ τρομεροῦ, ἡ δὲ πτώσις αὐτῆς συνεπήγαγε τὴν τῆς ταταρικῆς κυριαρχίας.

Ἡ πόλις Καζάν ἴδρυται ἐπὶ ἐπτὰ λόφων καὶ ἐν μέρει ἐπὶ γθαμαλοῦ πεδίου· ἡ κυρίως λεγομένη πόλις, ἥτις περιβάλλει τὸ Κρεμλίον ἢ τὸ φρούριον, εἶναι ἡ κατοικία τῆς ἀνωτέρας τάξεως τῆς ἀριστοκρατικῆς καὶ ἐγγραμμάτου κοινωνίας, τῶν κυβερνητικῶν λειτουργῶν καὶ τῶν πλουσίων ἐμπόρων. Αἱ ξένα γλῶσσαι καὶ τὰ παίγνια καλλιτεροῦνται αὐτόθι μετ' ἴσης ζήσεως. Ἐν τῇ ἄνω κυρίως πόλει, ὅπου εὐθεταὶ καὶ εὐρεταὶ λεωφόροι, εὐρηται αἱ οἰκοδομαί, οἱ πολυαριθμοὶ ὀρθόδοξοι ναοὶ μετὰ πρασίνων τρούλλων καὶ εἰς κορυφῆν ἀποληγόντων πύργων, ὡς ὁ τῆς Παναγίας τοῦ Καζάν (εἰκῶν, εἰς ἣν μέγας ἀπονέμεται σεβασμός), ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ οἱ ναοὶ τῆς Μεταμορφώσεως, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τοῦ Ἀγ. Κυπριανοῦ. Ἡ κάτω πόλις καὶ τὰ προάστεια, ὑπὸ Τατάρων κατοικούμενα, ἔχουσι βορβορώδεις ὁδοὺς καὶ ξυλίνας οἰκίας, ὑπάρχουσι ὅμως αὐτόθι ἡ μεγάλη ἀγορὰ (Γοτσιννόη-Δόβρ), 12 τεμένη, τὸ νεώριον καὶ αἱ ναυτικαὶ ἀποθῆκαι ὡς καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα.

Πάντων τούτων τῶν καθιδρυμάτων, τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκαδημίας, τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς τῶν δοκίμων, τῆς ναυτικῆς σχολῆς, τῶν λυκείων ἢ ἰνστιτούτων τῶν ἀρρένων καὶ τῶν θηλέων ὡς καὶ τῶν ταταρικῶν σχολῶν προέχει τὸ Πανεπιστήμιον, ἀξιοσημείωτος διωργανωμένον τὸ ἐν αὐτῷ μάθημα τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν μεγάλην κέκτηται φήμην. Βιβλιοθήκη, μουσεῖον, χημικὸν ἐργαστήριον, βοτανικὸς κήπος καὶ ἀστεροσκοπεῖον συμπληροῦσι τὸ καθιδρυμα τοῦτο.

Τὰ ταταρικὰ ἐργοστάσια καὶ καταστήματα εὐοίωνον παρέχουσιν ἐνεργητικότητα εἰς τὴν βιομηχανίαν τοῦ Καζάν, ὅπερ εἶναι ἡ πρώτιστα ἀκμαζούσα ἀποθήκη τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου Σινικῆς, Βουλγαρίας καὶ Ρωσίας.

ΣΤ'.

Χάρκοβον, πόλις τῆς εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας (ἐν τῷ ΝΔ τμήματι

πρωτεύουσα κυβερνήσεως, ἐπὶ τοῦ Οὐδάχ ἐν τῷ σημείῳ τῆς διασταυρώσεως τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν Κίεβου, Μόσχας, Ταίγανιου καὶ Ὁδησοῦ. Κἀτ. 172,000.

Τὸ Χάρκοβον, ἰδρυθὲν τῷ 1650 ὑπὸ τοῦ Χατμάνου τῶν Κοζάκων Χμιελνίτσακη ἠδύρθη ὑπὸ τῆς αὐτοκρατείας Αἰκατερίνης τῆς Β' καὶ κατέστη ἡ πρωτεύουσα τῆς Οὐκραίνης (ἐν τοῖς μεθορίοις). Ἡ εὐνοικωτάτη αὐτῆς τοποθεσία συνετέλεσεν εἰς συμπλήρωσιν τῆς εὐημερίας αὐτῆς, ἡ πρόδος τῆς ὁποίας δὲν χωρεῖ βραδέως.

Ἡ ἀρχαία πόλις, σκυθρωπὴ τὴν ὄψιν καὶ σιγηλὴ, κακῶς δ' ἐστρωμένη καὶ ἀναλόγως τῆς τῶν τοῦ ἔτους ὥρων διαδοχῆς βορβορώδης ἢ καὶ μεστή κονιορτοῦ ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν νέαν πόλιν Αἰκατερίνης τῆς Β'. Ἀμφότεραι ὁμῶς στεροῦνται ποσίου ὕδατος, λίθων καὶ ξύλων. Ἡ πρώτη ἔχει μονωρόφους μόνον οἰκίας μετὰ προσόψεων κεκοσμημένων δι' ἀετωμάτων· ἀλλ' ἐν τῇ νεωτέρᾳ πόλει, κάλλιον ἐστρωμένη καὶ φιλοδομημένη ἐπὶ τῇ βάσει συμμετρικοῦ σχεδίου, αἱ λεωφόροι, αἱ μεγάλαι πλατεῖαι, τὰ ἐν εἴδει ἀνακτόρων μέγαρα διαδέχονται ἀλλήλα· τὰ μέγαρα ταῦτα καὶ πολυτελῆ δώματα ἀποτελοῦσι τὰ οἰκίματα τῶν εὐγενῶν καὶ τῶν μεγαλειούτων. Λαμπρὸς δημόσιος κήπος κοσμεῖ τὰς νεοτεύκτους συνοικίας. Τὰ ἀξιολογώτερα μνημεῖα εἰσιν: ὁ ὑψηρῆς μητροπολιτικὸς ναός, δύο μοναί, τὸ θέατρον, τὸ πανεπιστήμιον, οὔτινος ἡ βιβλιοθήκη περιλαμβάνει 100,000 τόμους, μετὰ ποικίλων συλλογῶν καὶ βοτανικοῦ κήπου. Ἱερατικὴ σχολή, δύο γυμνάσια, ἰνστιτούτον τῶν εὐγενῶν δεσποινίδων, ὄρφανοτροφεῖον καὶ λοιπαὶ σχολαὶ καθιστῶσι τὴν τῆς Οὐκραίνης πρωτεύουσαν λίαν προέχουσαν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Πολυάριθμα βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ ἐργοστάσια παράγουσι πλεῖστα ὅσα βιομηχανικὰ προϊόντα· τράπεζαι, ἐρεῖαι ἀγοραὶ, ἰδίᾳ ὁμῶς τέσσαρες μεγάλαι ποιαῦται, ὅπου τὸ ἔριον καὶ οἱ ἵπποι ἀποτελοῦσι τὸ κυριώτερον ἀντικείμενον τῶν συναλλαγῶν, καθιστῶσι σπουδαιότατον τὸ τοῦ Χαρχόβου ἐμπόριον,

Ζ'.

Κίεβον, πόλις τῆς εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας (Μικρᾶς Ρωσίας), ἡ Κισόβα τῶν Βυζαντινῶν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δνειπέρου ἢ Δανάπρεως κάτωθι τῆς συμβολῆς τοῦ Δέσνα. Κἀτ. 166,000.

Ἡ ἀρχαία αὕτη πρωτεύουσα, «ἡ μήτηρ τῶν ρωσικῶν πόλεων» καὶ θρησκευτικὴ μητρόπολις τοῦ κράτους, ἔχει ἔνδοξον παρελθόν. Ἡ ἀρχὴ αὐτῆς ἀνάγεται εἰς τὸν Θ' αἰῶνα· κοιτὶς τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν τοῖς σαρματικοῖς πεδίοις, κατέστη μάρτυς τῷ 989 τῆς εἰς τὸν χριστιανισμὸν προσελεύσεως Βλαδιμήρου τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ· τὸν ΙΑ' αἰῶνα περιελάμβανε 400 ναοὺς. Ἀφοῦ δ' ὑπέστη τὰς δηλώσεις τῶν Τατάρων, κατέστη πολωνικὴ κτήσις, ἀλλ' ἀνεκτήθη ὑπὸ τῶν Ρώσων τῷ 1667. Ἡ μοσχοβιτικὴ Ἱερουσαλὴμ ἐκτείνεται ἐπὶ 50 τετραγ. χιλιάμετρα, κατὰ μῆκος δὲ τοῦ Δνειπέρου, ὕπερ λαμπρὰ νεωτέρα γέφυρα ζεύγνυσι, καταλαμβάνει 10 τετρ. χιλιάμετρα. Πολλοὶ Ἰουδαῖοι ὑπάρχουσι ἐν τοῖς κατοικοῖς αὐτῆς. Ἡ πόλις περιλαμβάνει τρία τμήματα, περιβαλλόμενα ἕκαστον ὑπὸ περιεχαρακωμένου χώρου, τὸ δὲ ὅλον προστατεύεται ὑπὸ ἐρέων χαρακωμάτων.

Ἡ ἀρχαία πόλις, κειμένη ἐπὶ ὄροπεδίου κατὰ μῆκος τοῦ Δνειπέρου, περικλείει ἀξιοσημεῖα ἰδρύματα, ὡς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν τῆς Ἁγ. Σοφίας, μνημεῖον τοῦ ΙΑ' αἰῶνος, ἐνδιαφέρον ὡς ἐκ τῶν βυζαντινῶν αὐτοῦ μωσαϊκῶν καὶ διὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν αὐτοῦ, τὸν ναὸν τοῦ Ἁγ. Βασιλείου, ἰδρυθέντα ὑπὸ Βλαδιμήρου τοῦ μεγάλου, τὸν τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου καὶ τὸ μέγα ἀκαδημαϊκὸν γυμνάσιον, ἰδρυθὲν τὸν ΙΖ' αἰῶνα.

Ἡ κάτω πόλις ἢ Π ο ο λ ε, κειμένη ἐπὶ τῆς πεδιάδος κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ, δὲν ἔχει οἰκοδομήματα, ἄξια νὰ ἐφελευσῶνται τὴν προσοχὴν τοῦ ἀρχαιολόγου. Ἀλλ' ἡ συνοικία Π α τ σ ε ρ σ κ η ἢ τοῦ Φρουρίου, ἀνταποκρινόμενη εἰς τὸ Κρεμλίον τῶν ἄλλων ρωσικῶν πόλεων καὶ ἀγερώχως ὀρθουμένη πρὸς Ν ἐπὶ ὑψώματος κατὰ 100 καὶ 130 ἔτι μέτρων ὑπεράνω τοῦ Δνειπέρου, δὲν εἶναι μόνον ἰσχυροτάτη ἀκρόπολις ἀλλὰ πρὸ πάντων «ἀγία» πόλις. Κατ' ἔτος 300 ἕως 500,000 προσκυνητῶν προσέρχονται εἰς προσκύνησιν ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ τοῦ ΙΑ' αἰῶνος, ἧτις εἶναι κτίριον, περιλαμβάνον ὅμιλον ὄλων πολλῶν ἰδρυμάτων, ὡς καὶ τὰ λείψανα 80 ἁγίων τετοποθετημένα ἐν ἀνοικτοῖς κιβωτίοις,

ἐν ταῖς εὐρείαις κατακόμβαις, ταῖς λελαξευμέναις ἐν τῷ ἀπορρωγι βράχῳ, ὅστις δεσπόζει τοῦ ποταμοῦ. Ἡ περιχρῆ τῶν φρουρίων περιλαμβάνει τὸ μέγαρον τοῦ διοικητοῦ, τὸ ὄπλοστάσιον, τὰς ἀποθήκας καὶ τοὺς στρατώνας.

Τὸ Κίεβον κέκτηται πανεπιστήμιον (τὸ λεγόμενον τοῦ Ἁγ. Βλαδιμήρου), ἱερατικὴν σχολὴν, γυμνάσια, ἄλλας σχολὰς, χρηματιστήριον καὶ θέατρον. Εὐρεῖαι ὁδοὶ διασχίζουσιν αὐτὸ, ἀπέρανται δὲ ἐκτάσεις ἐδάφους καὶ πολλὰ ἐρεῖπια, ἅτινα τανῦν ζημιοῦσι τὴν εὐπρόσωπον αὐτοῦ παράστασιν, ἀντικατασταθῆσονται ἡμέραν τινὰ ὑπὸ ἐξωραϊστικῶν ἰδρυμάτων, προβλεφθέντων ἤδη. Ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς μητροπόλεως τῆς μικρᾶς Ρωσίας εἰσι σπουδαῖα.

Η'.

Νίζνι-Νοβογορόδ (ἡ νέα κάτω πόλις) πόλις τῆς εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας, πρωτεύουσα κυβερνήσεως κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Βόλγα καὶ τοῦ Ὁκου, τέμα τῆς σιδηροδρ. γραμμῆς Μόσχας· Κἀτ. 67,000.

Ἰδρυτὴς τῆς πόλεως ταύτης ἦν ὁ μέγας πρίγκηψ τοῦ Βλαδιμήρ Γιουρίη Βσεβολόδοβιτς (1221), ὅστις ἐκτίσεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς θέσεως βουλγαρικῶν στρατοπέδου· ὁ αὐτὸς πρίγκηψ ἵδρυσεν τὴν μονὴν Πετσέρσκη, ἐπὶ τοῦ Βόλγα (εἰς ἀπόστασιν 2 χιλιαμ. πρὸς ΝΑ). Καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Μογγόλων τῷ 1378 ἀνέκυψεν ἐκ τῶν ἐρεῖπιων αὐτῆς καὶ προσηρητήθη εἰς τὸ μέγα δουκάτον τῆς Μόσχας τῷ 1390. Τῷ 1506 ἀντέστη εἰς τὰς ἐπιθέσεις τοῦ χάνου τοῦ Καζάν, τῷ δὲ 1608 εἰς τὰς προσβολὰς τῶν ὀπαδῶν τοῦ ψευδοδημητρίου. Αὕτη εἶναι ἡ πόλις, ἐν ἣ τῷ 1611 ὁ ἀστὸς Μινὴν διοργάνωσε τοὺς ἐφέδρους, οὔτινες ἀπέλλαξαν τὴν Μόσχαν τοῦ πολωνικοῦ ζυγοῦ. Ὁ τραμερὸς λοιμὸς τοῦ 1658 καὶ ἡ καταστρεπτικὴ πυρκαϊὰ τοῦ 1665 ἀναφαίνονται ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς πόλεως ταύτης.

Τὸ Κρεμλίον μετὰ τῶν μετ' ἐπάλλεων τειχῶν αὐτοῦ (ΙΑ' αἰών), τειχῶν, προφυλασσομένων ὑπὸ 11 πύργων, κατέχει τὸν χώρον ὑψώματος, οὔτινος οἱ πρόποδες βρέχονται ὑπὸ τῶν συνηνωμένων ὑδάτων δύο ποταμῶν· σύνδενδρος χώρος περιβάλλει τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο τεῖχος. Ἡ ἄνω πόλις κεῖται ἐπὶ τῶν ὑψώματων, τῶν εὐρισκομένων πέριξ τοῦ κεντρικοῦ τούτου ἰδρύματος, ἡ δὲ κάτω πόλις ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῶν προκυμαίων. Πέραν τῆς κινητῆς διὰ τὰ ἀτμόπλοια γεφύρας, ἧτις ζεύγνυσι τὸν Ὁκαν, ἐπὶ ἀκροτηρίου περιοριζομένου ἐκ τῆς μιᾶς πλευρᾶς ὑπὸ τοῦ Βόλγα, παρουσιάζεται ἡ περίπτωτος πλατεῖα τῆς ἀγορᾶς, ὅπου 200,000 ξένων συρρέουσιν ἀπὸ τῆς 25 ἰουλίου μέχρι τῆς 10 Σεπτεμβρίου· διωρῆς ἔχουσα σχῆμα πετάλου περιβάλλει τὴν ἀξιομνημόνευτον ἀγορὰν ταύτην, ἧτις ἔχει 12 στοὰς μετὰ 2,530 καταστημάτων· τῆς ἐσωτερικῆς ταύτης ἀγορᾶς μὴ ἐπαρκούσης, ἡ ἐξωτερικὴ ἐπεκτείνεται εἰς τὴν πεδιάδα, ὅπου διατίθενται 3,500 καταστήματα. Τὰ ἐμπορεύματά εἰσιν αὐτῇ τεταξινομημένα κατὰ κατηγορίας, ὡς ἐν ἐκθέσει· σήμερον οἱ Ἀσιανοὶ ἐπισκέπτονται αὐτὴν πλείοτερον ἢ οἱ Εὐρωπαῖοι. Πρὸς Ν. τῆς πλατείας τῆς ἀγορᾶς εὐρηται τὸ πρόξστειον Κουνάβινον. Ἀγγλικὸν ἄλσος πρὸς Β ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Βόλγα καὶ δημόσιος κήπος πρὸς Ν κοσμοῦσι τὴν ἄνω πόλιν.

Ἐκτὸς τοῦ Κρέμλ, ὕπερ περικλείει ἐν τῷ χώρῳ αὐτοῦ τὰ ἀνάκτορα, τοῦ ὀβελίσκου τοῦ Μινίν, ἔχοντος ὕψος 24 μέτρων, τῶν μητροπολιτικῶν ναῶν τῆς Μεταμορφώσεως καὶ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, τοῦ ὄπλοστασίου, τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς, ἡ ἄνω πόλις δύναται ν' ἀριθμῆται ἐν τοῖς σπουδαίοις μνημείοις καὶ τὰς ἐν εἴδει ἀψίδων πύλας αὐτῆς. Ἡ Νίζνι-Νοβογορόδ κέκτηται 43 ναοὺς, τρεῖς μονὰς, δύο τεμένη, μίαν συναγωγὴν, δύο θέατρα, τρία νοσοκομεία, μίαν ἱερατικὴν σχολὴν, ἕν γυμνάσιον καὶ ἕν ἰνστιτούτον τῶν εὐγενῶν δεσποινίδων.

Ἡ βιομηχανία καὶ ἰδίᾳ ἡ μεταλλουργία, ἡ ναυπηγία κλπ. ἔτυχον σπουδαίας ἀναπτύξεως, ἀναλόγου δὲ πρὸς τὴν ἐνεργητικότητα τῆς πόλεως ταύτης.

Θ'.

Νοβογορόδ ἡ μεγάλη (Βελίκη), πόλις τῆς εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας, πρωτεύουσα κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν δύο ποταμῶν, τοῦ Βολκόβου, οὗ

μακρὰν τῆς λίμνης Ἴμμεν καὶ ἐπὶ διακλαδώσεως τῆς σιδηροδρ. γραμμῆς Πετροπόλεως-Μόσχας. Κἀτ. 25,000.

Ἡ πόλις αὕτη ἰδρύθη τῷ 862 ὑπὸ τοῦ Ρουρικ καὶ κατέστη ἡ κοιτίς τοῦ ρωσικοῦ κράτους· ἡ θέσις αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἀπὸ τῆς Βαλτικῆς εἰς τὸν Βόλγαν καὶ τὸν Εὐξείνιον ὁδοῦ καὶ ἄλλα τινὰ ἠϋξήσαν ταχέως τὴν εὐημερίαν αὐτῆς καὶ ἐπέξετειναν τὴν ἰσχύν αὐτῆς μέχρι τῶν Οὐραλίων, μολοντί ἡ ἔδρα τοῦ μεγάλου δουκάτου εἶχε μετενεχθῆ εἰς Κίεβον τῷ 980. Κατὰ τὴν παράδοσιν περιλάμβανε πληθυσμὸν 400,000 κατοίκων, δύνανται ὅμως ν' ἀποδοῶσιν αὐτῇ τοῦλάχιστον 70,000. Ἀποτελέσασα δημοκρατίαν, ὡς τινες πόλεις τῆς Ἰταλίας, πολλάκις διαταράχθη ὑπὸ ἐσωτερικῶν σπαραγμῶν, οὕτως ὥστε ὁ μέγας δούξ Ἰβάν Βασιλιέβιτς συνήνωσε ταύτην τῷ 1478 μετὰ τῶν κτήσεων αὐτοῦ, ἐνῶ ὁ τσάρος Ἰβάν ὁ Τρομερός ἐτιμώρησε τῷ 1570 τὴν στασιάσαν πόλιν διὰ τῆς σφαγῆς τῶν κατοίκων αὐτῆς, ὧν μέρος εἶχε ἦδη μετενεχθῆ εἰς Μόσχαν.

Ἡ νέα πόλις, ἥτις καὶ δευτέραν φοράν ἀπώλεσεν ἰκανὸν τμήμα τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς Πετροπόλεως (ΙΗ' αἰών), διετήρησεν εὐγλωττα ἔγχνη τοῦ πάλαι μεγαλείου αὐτῆς. Ἀποτελεῖται δὲ ἐκ δύο μερῶν: 1) τοῦ Κρεμλίνου, εὐρέως φρουρίου μετὰ πλινθίνων παχέων καὶ ὑψηλῶν τειχῶν, προστατευομένων ὑπὸ 9 πύργων, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Βολκόβου καὶ 2) τῆς πόλεως τῶν ἐμπόρων, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς κειμένης ὄχθης. Ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Κρεμλίνου ὑφῄται σεβαστὸν μνημεῖον τοῦ ΙΑ' αἰῶνος, ὁ μέγας μητροπολιτικὸς ναὸς τῆς Ἁγ. Σοφίας μεθ' ἑξ ἐπιχρῶσων τρούλων, πλούσιος ἐν εἰκόσιν, ἱεροῖς λειψάνοις καὶ ἀναθήμασι. Τὸ μέγαρον τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τὸ μνημεῖον τοῦ Ρουρικ γειτνιάζουσι τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ.

Ἡ συνοικία τῶν Ἐυπόρων, συνηνωμένη μετὰ τοῦ Κρεμλίνου διὰ λαμπρᾶς νεωτέρας λιθίνης γεφύρας, περιλαμβάνει ἐν τοῖς ὄρισις αὐτῆς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν Ζναμνάσα (ΙΑ' αἰών), τὴν διάσημον μονὴν τοῦ Ἁγ. Ἀντωνίου (ΙΒ' αἰών) καὶ τὸ δημαρχεῖον.

Νοβογρόδ ἡ μεγάλη ἔχει καὶ 40 ἄλλους ναοὺς, πολλὰς μονὰς, μίαν ἱερατικὴν σχολήν, τρία νοσοκομεῖα, ἕν λύκειον, ἕν θέατρον, μίαν μεγάλην ἀγορὰν ἣ ἐμπορεῖον καὶ ἕνα δημόσιον κίπρον κατὰ μῆκος τοῦ Βολκόβου.

Γ'.

Ὀδηδός, παράλιος πόλις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας (κυβερνεῖον τῆς Χερσῶνος) ἐν τῷ ὁμώνυμῳ κόλπῳ (ἐν τῷ Εὐξείνῳ). Κἀτ. 242,000, ἐν οἷς πολλοὶ ξένοι, Μολδαυοί, Ἰουδαῖοι, Βούλγαροι, Ἀρμένιοι, Ἕλληνες καὶ Γερμανοὶ ὡς καὶ κυμαινόμενος πληθυσμὸς Τατάρων καὶ Καυκασίων.

Τῷ 1789 τὸ φρούριον Χατζῆ βέη καὶ τὸ προσκείμενον ταταρικὸν χωρίον, ἐκτισμένα ἐπὶ θέσεως λίαν κινδυνώδους, ἐξελέγησαν ὡς πυρὴν παραλίου πόλεως, κληθείσης Ὀδησοῦ τῷ 1794 εἰς ἀνάμνησιν ἀρχαίας ἐλληνικῆς ἀποικίας. Ἡ πόλις αὕτη, νεωτάτη ἄλλως, τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διακόσμησιν τῆς ὁποίας ἐπεδίωξεν ὁ διοικητὴς αὐτῆς δούξ τοῦ Ρισελιέ, ἐπὶ μακρὸν διετέλεσεν ἐλεύθερος λιμὴν· τρεῖς τεχνητὰ λεκάναι, περιβαλλόμεναι ὑπὸ προκυμαίας, ἀποθῆκαι καὶ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ, συνδεομένη μετὰ τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν τῆς μικρᾶς Ρωσίας καὶ τῆς Γαλιτίας, ἐξυπηρετοῦσι τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐμπορίου.

Ἡ Ὀδηδός εἶναι ἐκτισμένη συμμετρικῶς ἐπὶ κεκλιμένῳ ἐπιπέδῳ, ὅπερ κατέρχεται ἐξ ὑψώματος 47 μέτρων εἰς τὴν παραλίαν. Ἡ ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις περιλαμβάνει παμμεγέθη καταστήματα καὶ ἐργοστάσια ἢ προέχουσα καὶ πολυτελῆ συνοικία, μετὰ βουλευθάρτων ἐχόντων ἐκατέρωθεν ἀνακίας, εὐρῆται ἐν τῷ χεῖλει τῆς ἀποκρήνου ἀκτῆς· λαμπρὰ κλίμαξ ἐκτείνει τὰς βαθμίδας αὐτῆς μέχρι τῆς θαλάσσης. Εὐρεῖται πλατεῖαι, δημόσιοι κίπροι, ἄλση, ὠραῖα ἐπαύλεις καὶ ὁ εὐρύχωρος βοτανικὸς κήπος, ἅτινα πάντα ἐκτείνονται πρὸς νότον, παρέχουσι αὐτῇ εὐρωπαϊκὴν φυσιογνωμίαν. Δύο προάστεια πρὸς Β κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς καὶ τρίτον πρὸς Δ κατοικοῦνται κυρίως ὑπὸ Μολδαυῶν.

Ἰδραγωγεῖον, μήκους 40 χιλιαμέτρων, χορηγεῖ εἰς τὴν πόλιν πόσιμον ὕδωρ. Αἱ πρὸς λιθόστρωσιν τῶν ὁδῶν πλάκες κομίζονται ἐκ Μελίτης, ἐξ Ἰταλίας, ἐκ τῆς Οὐαλλίας, τῶν κογγυλιοειδῶν λίθων τῆς χώρας κατασυντριβομένων ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος. Αἱ οἰκίαι εἰσὶν ὑ-

ποδομημέναι ἢ κατὰ τὰ ἰταλικά πρότυπα. Τὸ θέρος ἡ κόνις ἐπικρατεῖ ἐν τῇ πόλει.

Ἡ Ὀδηδός κατατάσσεται ἐν ταῖς ὠραίαις πόλεσι, χάρις εἰς τὰ πολυάριθμα δημόσια οἰκοδομήματα καὶ καθιδρύματα, δι' ὧν ἐστὶ πεπρωκισμένη· τοιαῦτα δ' εἰσὶν: Ὁ μέγας μητροπολιτικὸς ναὸς φέρων ὑπερμεγέθη τρούλον, τριακοντάς ἄλλων ναῶν, τῶν πλείστων εἰς τὸ ὀρθόδοξον ἀνηκόντων πλήρωμα, εἴκοσι συναγωγαί, τὸ ἀνάκτορον, τὸ μέγαρον τοῦ ναυαρχείου, τὸ μέγαρον τῶν ἀπομάχων, μεγαλοπρεπεῖς αἰθουσαι, τὸ μνημεῖον τοῦ δουκὸς τοῦ Ρισελιέ, τὸ χρηματιστήριον, τὸ νέον μελοδραματικὸν θέατρον, τὸ πανεπιστήμιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνάγονται ἑξ γυμνάσια, μία βιβλιοθήκη, ἀστεροσκοπεῖον, μουσεῖον ἀρχαιοτήτων, ἰνστιτούτον τῶν κωφῶν, ναυτικὴ σχολή, δημοσίαι βιβλιοθήκη κλπ.

Ἡ τῆς Ὀδησοῦ βιομηχανία, παικίλη καὶ ἐν μεγάλῃ ἐνεργείᾳ, μεγάλως συντελεῖ εἰς τὴν τοῦ ἐμπορίου αὐτῆς ὠθησιν, ἤπερ ὑπεδοθήθη καὶ ἡ διωρυξὶς τοῦ Σουέξ.

ΙΑ'.

Ρίγα (λιθουανιστὶ Ρίγε), πόλις τῆς εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας, πρωτεύουσα τοῦ κυβερνεῖου τῆς Λιθωνίας (ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Βαλτικῆς) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δύνα, εἰς ἀπόστασιν 12 χιλιαμέτρων τῆς Βαλτικῆς (κόλπος τῆς Ρίγας), σημεῖον συνενώσεως πολλῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν. Κἀτ. 476,000, Γερμανοί, Λιθουανοί, Ρῶσοι καὶ Πολωνοί.

Ἡ πόλις αὕτη ὀφείλει τὴν ἰδρυσιν αὐτῆς εἰς τὸν ἐπίσκοπον τῆς Λιθωνίας Ἀλβέρτον Δάπελδερν (1201), ἀπετέλεσε μέρος τῆς ἀνσεατικῆς ἐνώσεως καὶ ἐξώπλισε πολεμικὰ σκάφη ὡς καὶ ἐμπορικά. Αἱ πολιτικαὶ μεταβολαὶ προσήρτησαν αὐτὴν ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὴν Πολωνίαν (ΙΣΤ' αἰῶνα), εἰς τὴν Σουηδίαν (ΙΖ' αἰῶνα) καὶ εἰς τὴν Ρωσίαν (1710).

Μολοντί τὸν χειμῶνα ὁ λιμὴν αὐτῆς καθίσταται ἀπρόσιτος συνεπεῖρ τῶν πάγων, ἡ Ρίγα εἶναι ὡς πρὸς τὴν σπουδαιότητα μετὰ τὴν Πετρούπολιν καὶ Ὀδηδὸν ὁ τρίτος λιμὴν τῆς Ρωσίας. Λιμὴν διὰ πλοῖα καὶ ὄδραγωγεῖον 745 μέτρων συνδέουσι τὰς δύο ὄχθας τοῦ Δύνα. Ὀχυρωματικὰ ἔργα ἀπαγορεύουσι τὴν προσπέλασιν, ἀλλ' ἡ ἀρχαία ἀκρόπολις κατηδαφίσθη καὶ τὸ ἀρχαῖον ὄχυρόν τεῖχος ἀπετέλεσε τὸν ἀντικαταστήσαντα αὐτὸ τόπον περιπάτου. Ἡ καρδιά τῆς πόλεως, ὅπου καθορίζεται τὸ μέγαρον τῶν τευτόνων ἱποποτῶν (ΙΣΤ' αἰών), ἡ νῦν ἔδρα τοῦ διοικητοῦ καὶ τὰ μέγαρα τῶν δημοτικῶν σωματείων, ἐτήρησε τὴν μεσαιωνικὴν αὐτῆς φυσιογνωμίαν. Τὰ τρία νεώτατα προάστεια ἔχουσι εὐρείας καὶ εὐθυτενεῖς ὁδοὺς, ὑπάρχουσι δὲ πρὸς τούτοις δημόσιον ἄλτος καὶ αὐτοκρατορικὸς κήπος. Ἐνδεκα ἀρτεσιανὰ φρέατα καὶ ἐν ὄδραγωγεῖον συντελοῦσιν εἰς τὸ προμηθεῖσαι ὑγιεινὸν ὕδωρ τοῖς κατοίκοις. Τὰ σωματεῖα, οἷς ἐστὶν ἀνατεθειμένη ἡ δημοτικὴ διοίκησις, κέκτηται ἰκανῶς εὐρέα προνόμια.

Ἡ Ρίγα εἶναι πεπρωκισμένη διὰ πολλῶν ἰδρυμάτων, ἐφελκύντων τὴν τῶν ξένων προσοχὴν· ἐκτὸς τοῦ ἀρχαίου τευτονικοῦ μεγάρου, ὑπάρχουσι αὐτόθι ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς (ΙΓ' αἰών), ὁ ναὸς τοῦ ἁγ. Πέτρου (ΙΕ' αἰών), τὸ δημαρχεῖον, τὸ μνημεῖον τοῦ πολέμου ἢ τῆς νίκης (στήλη ἐκ γρανίτου), τὸ νέον χρηματιστήριον καὶ τὸ ὀπλοστάσιον.

ΙΒ'.

Βαρσοβία (πολωνιστὶ Βαρσζάβια), πόλις τῆς εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας, ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Πολωνίας, ταυρὴν πρωτεύουσα τοῦ γενικοῦ κυβερνεῖου τῶν χωρῶν τοῦ Οὐϊστόυλα καὶ τοῦ κυβερνεῖου ἢ τῆς ἐπαρχίας τῆς Βαρσοβίας, κέντρον δὲ εὐρέως περιεχαρακωμένου στρατοπέδου. Κἀτ. 456,000, ἐξ ὧν 274,000 καθολικῶν καὶ ὑπὲρ τὰς 100,000 Ἰουδαίων.

Ἡ πολωνικὴ αὕτη πόλις κειμένη ἐν τῷ κέντρῳ γονίμου πεδίου καὶ βρεχομένη ὑπὸ πλωτοῦ ποταμοῦ, τοῦ Οὐϊστόυλα, χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος· ἰδρυταὶ αὐτῆς ὑπῆρξαν οἱ Μαζοῦραι, οἵτινες καὶ ἔδωκαν τὸ ὄνομα αὐτῶν εἰς τὴν χώραν (Μαζοβία). Τῷ 1569, μετὰ τὴν εἰς τὴν Πολωνίαν προσάρτησιν τῆς Λιθουανίας, ἡ Βαρσοβία κατέστη μητρόπολις τῶν δύο κρατῶν. Αἱ βασιλικά ἐκλογαὶ ἐγένοντο ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Βόλα (πρὸς Δ τῆς πόλεως)· ἐκεῖ 200,000 εὐγενῶν ἐνόπλιως συνεζήτουν περὶ

τῆς ἐκλογῆς τῶν μοναρχῶν αὐτῶν. Ἡ Βαρσοβία, καίπερ δοκιμασθεῖσα ὑπὸ σειρᾶς ὄλης ἀτυχημάτων, ἄτινα δὲν δύνανται νὰ χωρισθῶσι τῆς γενικῆς ἱστορίας τῆς Πολωνίας, δὲν ἔπαυσεν ὀπωσδήποτε τοῦ ν' ἀναπτύσσεται καὶ διακοσμηθῆναι. Ὡς ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ δέ, τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν ἐμπορικῶν αὐτῆς συναλλαγῶν, κατέχει τὸν τρίτον βαθμὸν μετὰ τὴν Πετρούπολιν καὶ τὴν Μόσχαν. Ἔστι δὲ ἔδρα τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ, κέντρον μεγάλης στρατιωτικῆς διοικήσεως καὶ ἔδρα τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἀνωτέρων διοικήσεων τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Οὐίστοῦλα.

Ἀφετηρία δύο σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, συνδεουσῶν αὐτὴν μετὰ τῶν κυριωτέρων ρωσικῶν, αὐστριακῶν καὶ γερμανικῶν πόλεων, ἡ Βαρσοβία εἶναι ἐκτισμένη ἐν ἡμικυκλίῳ ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τοῦ Οὐίστοῦλα καὶ διαιρεῖται εἰς ἀρχαίαν καὶ εἰς νέαν πόλιν. Τὸ πρόαυσιον Πράγα, ὑποκειμένον εἰς πλημμύρας ὡς καὶ ἄλλα παραποτάμια τμήματα, ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης, συνδεομένης διὰ γεφύρας καὶ μεγαλοπρεποῦς ὁδραγωγείου μετὰ τῆς ἀντιπέρας ὄχθης.

Ἡ ἀκρόπολις Ἀλεξάνδρου, ἥτις ὑποστηρίζεται ὑπὸ ἀρχῆς γεφύρας καὶ ὑπὸ ἀπεσπασμένων φρουριῶν, κεῖται πρὸς Β. Ἐν τοῖς περίεξ τῆς ἀκροπόλεως καὶ τοῦ φρουρίου εὔρηται ἐν ὁμίλῳ οἱ στρατώνες καὶ αἱ στεναὶ ὁδοὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως, συσφιγόμεναι ὑπὸ τῶν ὄχυρωμάτων. Πληθυσμός, οὐχὶ ἀπληλαγμένος νοσημάτων, κατοικεῖ τὰ ἥκιστα ὑγιεινὰ ταῦτα τμήματα.

Ἐν τῷ κέντρῳ, ὁπόθεν ἐν εἶδει ἀκτίνων ἐκτινάσσονται ἐπιβλητικαὶ ὁδοί, ἔχουσαι ἐκατέρωθεν ἀριπρεπεῖς οἰκοδομὰς, ἀριστοκρατικὰ μέγαλα καὶ πολυτελεῖ ἑνδιαίτηματα, εὔρηται τὸ παμμέγεθες βασιλικὸν μέγαρον, οἱ ἐν ἀνδύροις κήποι τοῦ ὁποῦ ἐκτείνονται κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ. Ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου (18 αἰῶν) ἀποτελεῖ τὴν ἀξιολογωτέραν ἐκκλησίαν.

Αἱ νέα νότιοι συνοικίαι ἔχουσι ὡς κυριώτερον ἀντικείμενον προσελκύσεως τὸ μέγαρον Λαζιέγκη καὶ τὰ θελκτικώτατα σύσκια τόπια τῆς ἡγεμονικῆς ταύτης κατοικίας. Ἄλλα δημοσία ἄλση, πλατεῖαι, περίπατοι, παλυάριθμοι ἐπαυλεις καὶ μνημεῖα εἰς ἀνάμνησιν γεγονότων συμπληροῦσι τὸν διάκοσμον τῆς προεχούσης ταύτης πόλεως.

Ἡ Βαρσοβία, εὐμοιροῦσα ἀφθόνων δημοσίων καθιδρυμάτων, τραπεζῶν, νοσοκομείων καὶ ἀσύλων, γυμνασίων, διαφόρων σχολῶν, μουσείων, ἀστεροσκοπεῖου καὶ βοτανικοῦ κήπου δικαίως σεμνύνεται ἐπὶ τῷ πανεπιστημίῳ καὶ τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτῆς (περιλαμβανούσῃ 552,000 τόμων).

ΙΓ'.

Βίλνα (ρωσιστὶ Βίλνο καὶ λιθουανιστὶ Βιλνινύα), πόλις τῆς εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας, πρωτεύουσα κυβερνεῖου ἐπὶ τοῦ Βιλίγια καὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Πετρούπολεως-Βαρσοβίας. Κἀτ. 103,000.

Ἡ Βίλνα, μνημονευομένη τὸ πρῶτον τῷ 1128 παρὰ χρονογράφῳ, κατέστη ἀπὸ τοῦ 1323 πρωτεύουσα τῆς Λιθουανίας, ἡγεμονίας, ἥτις, κατὰ τινα περίοδον τῆς ἱστορίας αὐτῆς, εἶχε τὴν ἑκτασιν κράτους· τὸ πρόνομιον αὐτῆς ὡς πρωτεύουσας διετήρησε μέχρι τοῦ 1788. Πολλὰς ὑπέστη πολιορκίας τῶν τευτόνων ἱπποτῶν καὶ, παρὰ τὰς ἐπιδημίας καὶ τὰς πυρκαϊὰς, διετέλεσεν ἀκαμμία μέχρι βαθμοῦ ὥστε ν' ἀριθμῆ 100,000 ψυχῶν ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς τὸν 1571 αἰῶνα· ἡ παρακμὴ αὐτῆς ἤρξατο ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐνώσεως τῆς Λιθουανίας μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Πολωνίας τῷ 1569. Αἰμὸς καὶ ἐπιδημία ἐμάστισαν αὐτὴν τὸν 1709 αἰῶνα. Τῷ 1654 ἄλωθεῖσα καὶ πυρποληθεῖσα ὑπέστη προσέτι τὰ ἀτυχήματα τοῦ πολέμου ὡς καὶ τὰ δεινὰ νέας πείνης καὶ δευτέρας ἐπιδημίας κατὰ τὸν 1709 αἰῶνα. Ἡ Βίλνα εἶναι ἡ πόλις, ἐν ἣ ἡ ἀποτυχία τοῦ μεγάλου στρατοῦ ἔλαθεν ἀξιοθρηνητῶς διαστάσεις ἄσπερ οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ φαντασθῆ.

Ἡ Βίλνα, ὑποδομημένη ἐπὶ κοιλάδος, περικυκλουμένης ὑπὸ μικρῶν λόφων, διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, εἰς τὴν Ἄνω καὶ εἰς τὴν Κάτω πόλιν. Οἱ Ἰουδαῖοι, οἵτινες ἔχουσι αὐτῇ 7 συναγωγὰς, δύνανται νὰ θεωρῶσιν αὐτὴν ὡς θρησκευτικὴν μητρόπολιν. Τὸ πανεπιστήμιον καταργηθὲν τῷ 1833 μετηνέχθη εἰς Κίεβον, καὶ ἡ βιβλιοθήκη αὐτοῦ ἐπλούτισε τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην τῆς Πετρούπολεως.

Τὸ φρούριον τῶν Ἰαγγελλόνων ἀφῆκε μόνον ἐρείπια, ἀλλὰ τὸ ἀρχαῖον μέγαρον Ράδζιβιλ διατηρεῖται εἰσέτι. Ἐν τοῖς λοιποῖς οἰκοδομήμασιν

ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τοῦ ἁγ. Στανισλάου, ἀνεγερμένος ἐπὶ τῆς τοποθεσίας τοῦ ναοῦ τοῦ θεοῦ Περκοῦν (θεοῦ τῆς βροντῆς), ὁ ὑπερμεγέθης ναὸς τοῦ ἁγ. Ἰωάννου, ὁ ὠραῖος ναὸς τοῦ ἁγ. Πέτρου, ὁ τῆς ἁγ. Ἄννης, τὸ δημαρχεῖον καὶ τὸ δημοικητήριον κατατάσσονται ἐν τῇ πρώτῃ τάξει.

Ἡ Βίλνα ἔχει ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κήπον, δύο ἱερατικὰς σχολὰς (ὀρθόδοξον καὶ καθολικὴν), ἐν ἰουδαϊκὸν ἰνστιτούτον, τέσσαρα γυμνάσια, ἐν ἰνστιτούτον τῶν εὐγενῶν δεσποινίδων, διαφόρους σχολὰς, ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον, δημοσίαν βιβλιοθήκην, θέατρον, ἰνστιτούτον τῶν κωφαλάλων, φρενοκομεῖον καὶ ἄλλα φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα.

Ἡ βυρσοδεψικὴ καὶ ἡ κατασκευὴ τοῦ χάρτου εἰσὶ τὰ σπουδαιότερα εἶδη τῆς βιομηχανίας τῆς Βίλνας.

Ἡ ΡΩΣΙΑ

ΥΠΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΝ ΕΠΟΨΙΝ.

Αἱ πρόοδοι, ἄσπερ ἡ Ρωσία ἐπετέλεσεν ἀπὸ αἰῶνος ὅλων, δύνανται νὰ συνοψισθῶσι δι' ὀλίγων ἀριθμῶν. Τὸ 1800 τὰ συνήθη ἔσοδα τοῦ κράτους ἀνῆρχοντο μόνον εἰς 67 ἑκατομμύρια ρουβλίων, ἐνῶ τῷ 1890 ὑπερέβησαν τὰ 980 ἑκατομμύρια. Αἱ τελωνειακαὶ πρόσδοδοι ἀνῆρχοντο τῷ 1788 εἰς 5 ἑκατομ. ρουβλίων, τῷ 1889 ὅμως ἐβῆσαν εἰς τὸ ποσὸν 138 ἑκατομμυρίων· μετὰ πεντηκονταετίαν ἀπὸ τοῦ 1839 αἱ εἰσπράξεις τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων ἀνῆλθον ἐκ 3 ἑκατομ. εἰς 29 ἑκατομ. Τῷ 1788 ἡ τῶν ρωσικῶν προϊόντων ἐξαγωγή ἀνῆρχετο εἰς 28 ἑκατομ. ἡ δὲ εἰσαγωγή εἰς 49, ἦτοι τὸ ὅλον 47 ἑκατομμύρια. Μετὰ ἑκατονταετίαν οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἀνῆλθον εἰς 793 ἑκατ. διὰ τὴν ἐξαγωγὴν καὶ εἰς 390 διὰ τὴν εἰσαγωγὴν, ἦτοι ἐν ὅλῳ εἰς 1183 ἑκατομμύρια, τῷ δὲ 1889 ἡ ἐξαγωγή καὶ εἰσαγωγή ἀντεπροσώπευοντο διὰ τῶν ἀριθμῶν 766 καὶ 437 ἑκατ., ἐν ὅλῳ 1203 ἑκατομ.

Τῷ 1790 ἡ Ρωσία εἶχεν ἐξαγάγει διτηρὰ ἀξίας 1,153,000 ρουβλ. τῷ δὲ 1888 ἀξίας 442 ἑκατ.

Τῷ 1790 εἰσῆχθη εἰς Ρωσίαν διὰ τὴν τότε μὲν ἐν τοῖς σπαργάνοις διατελοῦσαν, μετέπειτα δὲ μεγάλως ἀναπτυχθεῖσαν βιομηχανίαν, βάμβαξ ἀξίας μόνον 14,300 ρουβλ., ἐνῶ ὁ κατὰ τὸ 1890 εἰσαχθεὶς ἀνῆλθεν εἰς 11,556,000 πουτίων, ὧν τὰ 3,453,000 πουτίων διὰ τῶν ἀσιατικῶν μεθορίων.

Πρὸς τούτοις ἐνῶ κατὰ τῷ 1809 ἐν ταῖς μέσαις σχολαῖς ἐξεπαιδεύοντο μόνον 5,569 παῖδες, τῷ 1886 ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν εἶχεν ἀνέλθει εἰς 234,158.

Ἡ βιομηχανικὴ πρόοδος τῆς Ρωσίας μεγίστας ἐποιήσατο προόδους, τοῦθ' ὅπερ καὶ οἱ ξένοι ἐπισημαίνει ἐπικυροῦσι καὶ ἐν τῇ κατὰ τὸ 1882 ἐθνικῇ ἐν Μόσχᾳ ἐκθέσει καὶ ἐν ταῖς ξέναις ἐκθέσεσιν, ὧν ἀπὸ πεντηκονταετίας ἡ Ρωσία μετέδχεν, ἐτεκμηριώθη, καὶ αὐτοὶ οἱ Γάλλοι, οἵτινες ἐσχάτως τὴν Μόσχαν ἐπεσκέψαντο, παρετήρησαν. Ἡ εἰσαγωγὴ βιομηχανικῶν προϊόντων ἠλαττώθη οὐ μόνον ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἐπαχθῶν τελωνειακῶν δασμῶν, ἀλλὰ καὶ ἔνεκα τοῦ ὅτι ἡ ἐπιχώριος παραγωγή, ὀδημέραι προαγομένη, δύνανται νὰ ἰκανοποιήσῃ τὰς ἀνάγκας τῶν πλουσιωτέρων ἅμα καὶ πενεστέρων. Ἐν τισὶ κλάδοις, ἰδίᾳ δὲ ἐν τοῖς βαμβακεροῖς, ἡ Ρωσία προῖχθη εἰς μοναδικὸν βαθμὸν τελειότητος ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς ποιότητος, τῆς καθαρότητος, τῆς πρωτοτυπίας τῶν σχεδίων καὶ τῆς εὐθηνίας· τὰ ρωσικὰ βιομηχανικὰ προϊόντα ἰδιαζόντως ὑπερβάλλουσι τὰ τῆς Μυλχούζης καὶ τὰ τῆς Ρουένης. Κατὰ τὴν ὁμολογίαν γενικοῦ τινος προξένου τῆς Ἀγγλίας ἐν Ρωσίᾳ οἱ κατασκευασταὶ ρωσικῶν ἐντύπων, ἰνδικῶν δὲ καλουμένων, βαμβακερῶν προβαίνουσιν εἰς κατάκτησιν τῆς περσικῆς ἀγορᾶς καὶ εἰς τὴν ἐκεῖθεν ἔξωσιν τῶν ἀγγλῶν αὐτῶν ἀνταγωνιστῶν, οἵτινες διεπράξαντο τὸ σφάλμα νὰ πέμπωσιν αὐτότε ἐμπορεύματα κατωτέρας μόνον ποιότητος. Κατὰ τὸν τελευταῖον ἀφγανικὸν πόλεμον οἱ ἀγγλοὶ ἀξιωματικοὶ μετ' ἐκπλήξεως εἶδον ὅτι τὰ ρωσικὰ ἐμπορεύματα συνηγωνίζοντο μεγάλως μετὰ τῶν ἀγγλικῶν ἐν ταῖς τῆς Καβούλης ἀγοραῖς.